

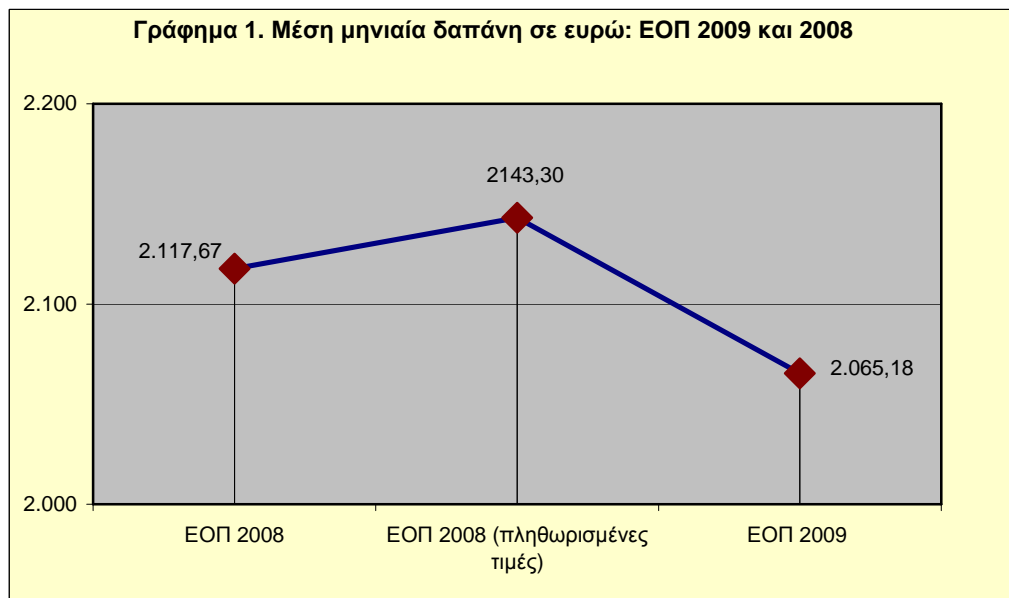
Δ Ε Λ Τ Ι Ο Τ Υ Π Ο Υ

ΕΡΕΥΝΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ 2009

Από την Ελληνική Στατιστική Αρχή ανακοινώνονται τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ), έτους 2009 (οι περίοδοι αναφοράς των ειδών και υπηρεσιών καταγράφονται λεπτομερώς στις επεξηγηματικές σημειώσεις). Η Έρευνα διενεργήθηκε σε δείγμα ιδιωτικών νοικοκυριών όλων των περιοχών της Χώρας. Τα στοιχεία που προκύπτουν είναι πλήρως εναρμονισμένα με τα στοιχεία των ερευνών των Οικογενειακών Προϋπολογισμών των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα τυπικά σφάλματα για τις βασικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών υπολογίστηκαν με τη μορφή του συντελεστή μεταβλητότητας (CV) και παρέχονται στον πίνακα 18. Τα αποτελέσματα της έρευνας έτους 2010 θα ανακοινωθούν το Σεπτέμβριο του 2012.

Α. Μεταβολή της μέσης δαπάνης των νοικοκυριών

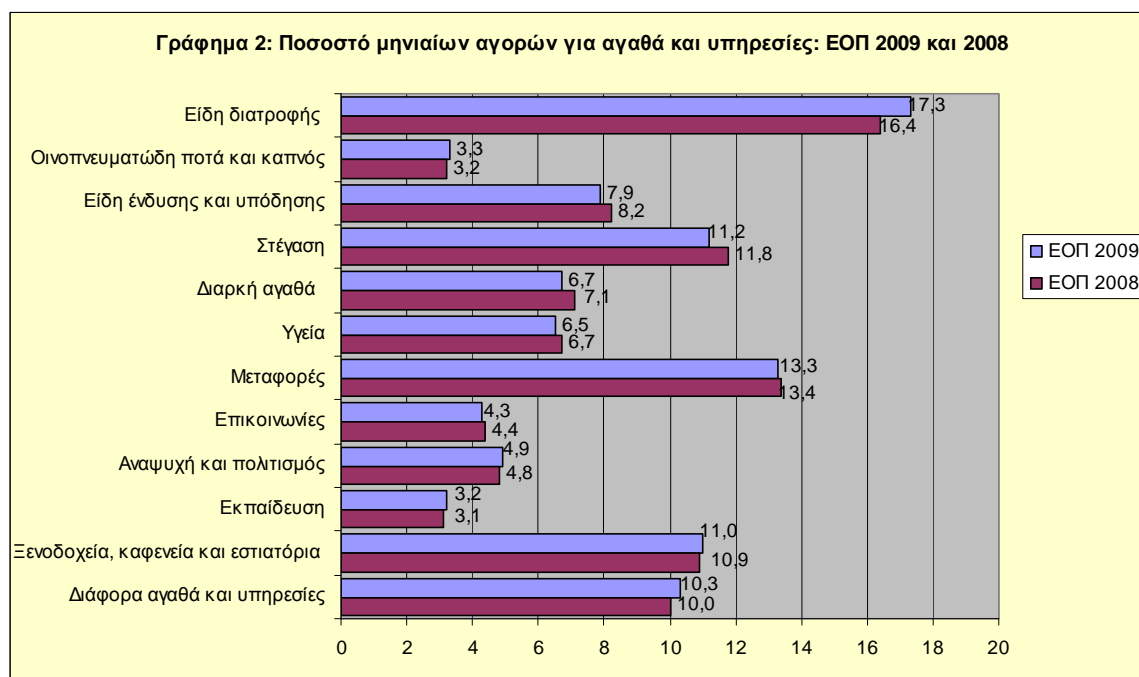
- Η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για το 2009 ανήλθε στα 2.065,18 ευρώ (μείωση 2,5% σε σύγκριση με το 2008) - Γράφημα 1 – Πίνακας 1. Αν πολλαπλασιάσουμε τη μέση μηνιαία δαπάνη έτους 2008 με το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή έτους 2009, η μείωση σε πραγματικούς όρους ανέρχεται σε 3,6%. (Γράφημα 1).

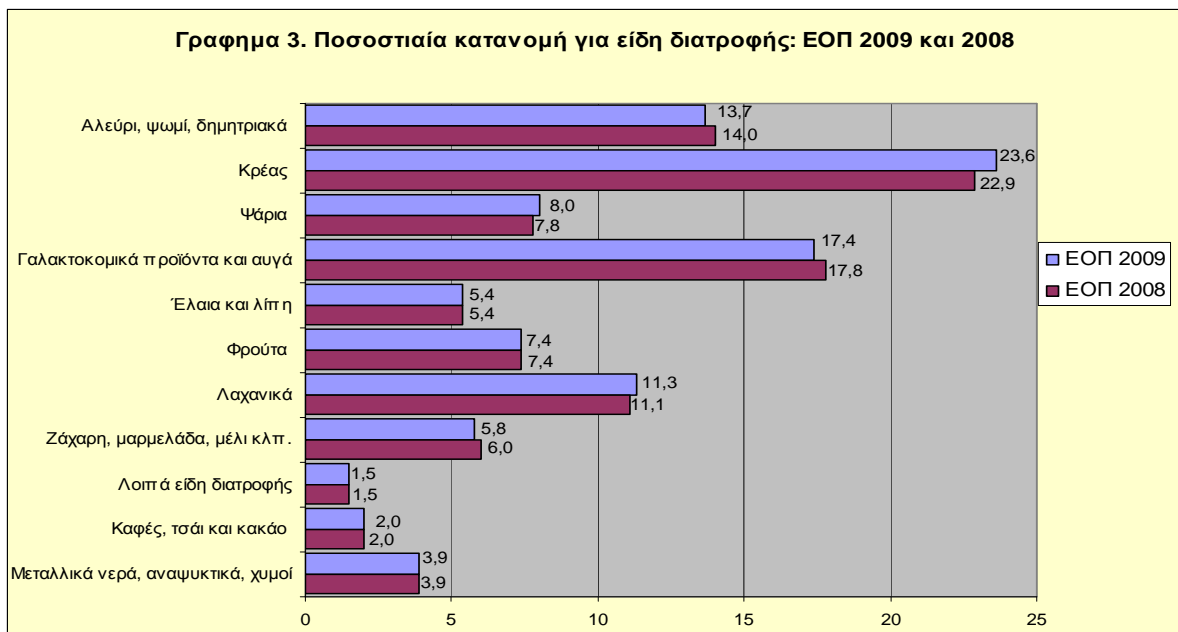
- Το σχετικά μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών αφορά στα είδη διατροφής (17,3%), και ακολουθούν οι μεταφορές (13,3%) και η στέγαση (11,2%), ενώ οι υπηρεσίες της εκπαίδευσης αποτελούν το μικρότερο μερίδιο των δαπανών (3,2%) - Γράφημα 2, Πίνακας 1.

B. Μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου των νοικοκυριών

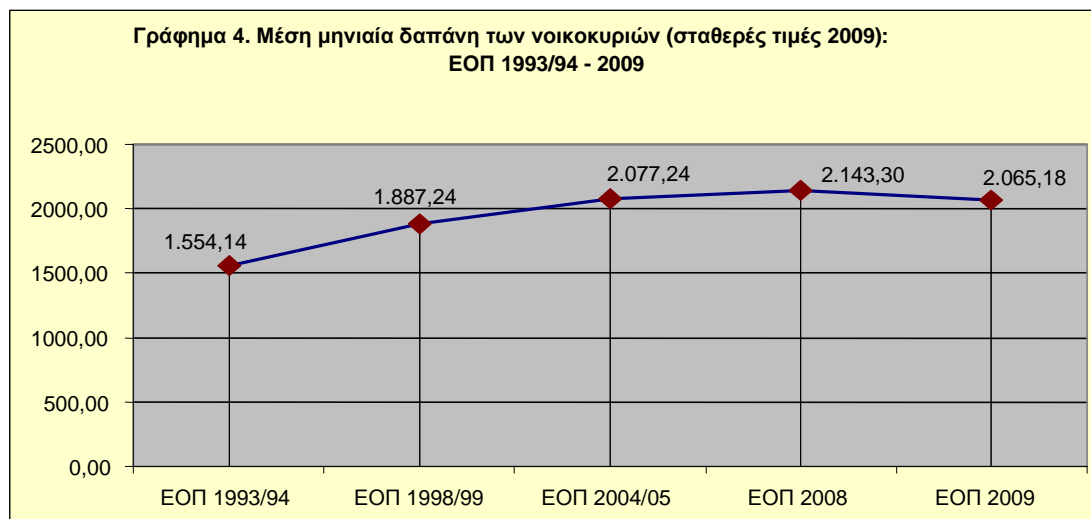
- Το καταναλωτικό πρότυπο, σε ποσοστά επί του μέσου όρου δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας, σύμφωνα με τις 12 κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών ατομικής κατανάλωσης (COICOP - HBS 2003) παρουσιάζεται στο Γράφημα 2 και στον Πίνακα 1.
- Για τη χρονική περίοδο 2008 – 2009 παρατηρείται μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου και, ειδικότερα, σημαντική μετατόπιση των δαπανών που αφορούν διαρκή καταναλωτικά αγαθά, στέγαση, ένδυση – υπόδηση, υγεία, μεταφορές, ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια, αναψυχή – πολιτισμό, προς τις δαπάνες που αφορούν στη διατροφή, τα οινοπνευματώδη ποτά και την εκπαίδευση (Γράφημα 2, Πίνακας 1).

- Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα (2008) παρατηρείται μείωση στην ποσοστιαία κατανομή της δαπάνης για γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά (-0,4%), αλεύρι, ψωμί, δημητριακά (-0,3%) και ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, γλυκά και ζαχαρωτά (-0,2%), ενώ αύξηση για κρέας (0,7%), ψάρια (0,2%) και λαχανικά (0,2%) - Γράφημα 3, Πίνακας 3.

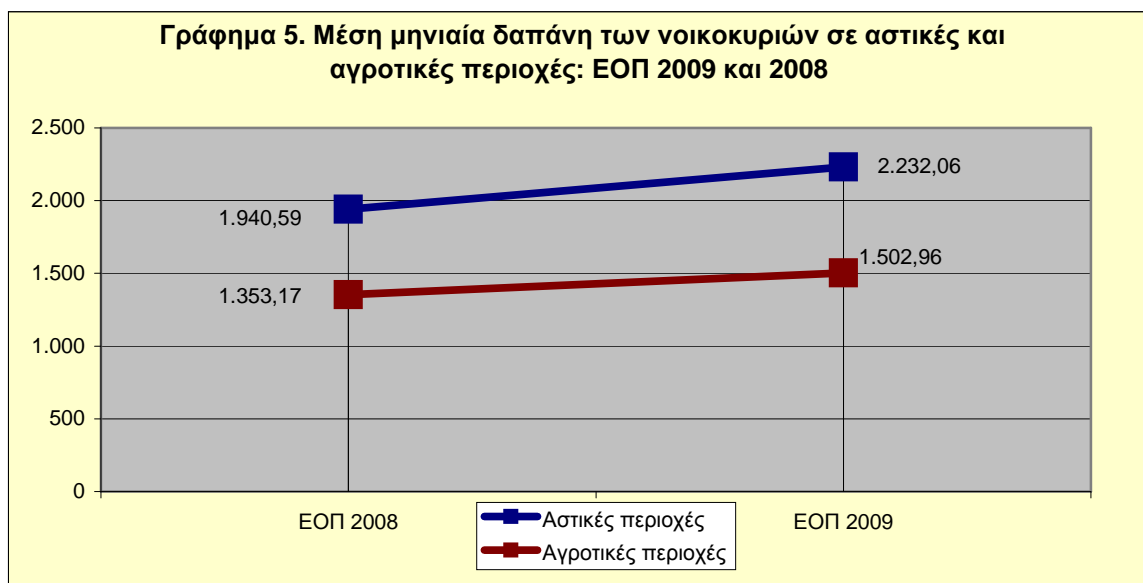
- Στο Γράφημα 4 και στον Πίνακα 2 παρουσιάζεται η μέση μηνιαία δαπάνη για όλα τα νοικοκυριά από το 1994 έως και το 2009 σε σταθερές τιμές του 2009.
- Συγκρίνοντας την ΕΟΠ έτους 2009 με προηγούμενες έρευνες, παρατηρούμε αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών από € 1.554,14 (1994 σε σταθερές τιμές 2009) σε € 2.065,18 (2009), η οποία αντιστοιχεί σε ονομαστική αύξηση κατά 142,5% και σε σταθερές τιμές (2009) 32,9%.
- Την περίοδο από το 1994 έως το 2009, το σχετικά μεγαλύτερο μέρος των δαπανών αφορά σε είδη διατροφής και ακολουθούν οι δαπάνες για μεταφορές και στέγαση.
- Συνεχής είναι η αύξηση των δαπανών για ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια (7,5% το 1994 και 11,0% το 2009).
- Την περίοδο από το 1994 έως το 2009, συνεχής είναι μείωση των δαπανών για είδη ένδυσης και υπόδησης (10,6% το 1994 και 7,9% το 2009) και για διαρκή αγαθά (8,3% το 1994 και 6,7% το 2009).
- Η συμμετοχή της δαπάνης για οινοπνευματώδη ποτά και καπνό παρουσιάζει σταθερότητα στην περίοδο 1994 - 2009.

- Η ποσοστιαία κατανομή της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών, κατά τρόπο κτήσεως, παρουσιάζεται στον Πίνακα 4. Σε σύγκριση με τις προηγούμενες έρευνες παρατηρείται σταθερή μείωση της κατανάλωσης αγαθών από ίδια παραγωγή (από 1,6% το 1994 σε 0,8% το 2009).

Γ. Διαφορετικά πρότυπα κατανάλωσης ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριών

- Στον Πίνακα 5 παρουσιάζονται, ταξινομημένες κατά φθίνουσα σειρά, οι δώδεκα (12) κατηγορίες δαπανών που πραγματοποιούν για αγαθά και υπηρεσίες, κατά μέσο όρο, τα νοικοκυριά της Χώρας. Η μεγαλύτερη μέση μηνιαία δαπάνη αφορά σε είδη διατροφής και ακολουθούν οι δαπάνες για μεταφορές, στέγαση, ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφενεία κλπ., ενώ επισημαίνεται ότι, παρά τα διαφορετικά πρότυπα κατανάλωσης που παρατηρούνται ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, η μεγαλύτερη δαπάνη καταγράφεται για είδη διατροφής σε όλους τους τύπους νοικοκυριών, με μοναδική εξαίρεση τα μονογονεϊκά νοικοκυριά με ένα ή περισσότερα παιδιά ηλικίας μέχρι 16 ετών.
- Ειδικότερα, από τον Πίνακα 5 προκύπτει ότι μονομελή νοικοκυριά ηλικίας 65 ετών και άνω δαπανούν μεγάλο μέρος του οικογενειακού προϋπολογισμού για υγεία (14,1%), ενώ νοικοκυριά με ένα γονέα ή ζευγάρι με ένα ή περισσότερα παιδιά μέχρι και 16 ετών για μεταφορές (16,4%).
- Νοικοκυριά με ένα άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω έχουν δαπάνες που ανέρχονται στο 37,2% της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας. Νοικοκυριά που αποτελούνται από ένα ζευγάρι με τρία παιδιά και άνω έως και 16 ετών έχουν δαπάνες που ανέρχονται στο 129,7% της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας (Πίνακας 6).
- Νοικοκυριά με υπεύθυνο οικονομικά μη ενεργό ή άνεργο δαπανούν, κατά μέσο όρο, το 74,7 % της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας, ενώ αυτά με υπεύθυνο αυτοαπασχολούμενο με μισθωτούς το 172,1% αυτής. Η μικρότερη μείωση σε σύγκριση με το 2008, καταγράφεται στις δαπάνες νοικοκυριών με υπεύθυνο μισθωτό (-1,7%), ενώ η μεγαλύτερη (-7,8%) στις δαπάνες νοικοκυριών με υπεύθυνο αυτοαπασχολούμενο με μισθωτούς (Πίνακας 7).
- Η μέση μηνιαία δαπάνη διαφέρει ανάλογα με την ηλικία του υπεύθυνου του νοικοκυριού. Όπως και στην έρευνα έτους 2008, τα νοικοκυριά με υπεύθυνο ηλικίας 45-54 ετών δαπανούν, κατά μέσο όρο, περισσότερο. Νοικοκυριά με υπεύθυνο ηλικίας 45-54 ετών δαπανούν, κατά μέσο όρο, το 136,8 % της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας, ενώ αυτά με υπεύθυνο ηλικίας 75 ετών και άνω το 50% αυτών (Πίνακας 8).
- Τα νοικοκυριά που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές δαπανούν 1.502,96 ευρώ μηνιαίως, ενώ αυτά που διαμένουν σε αστικές περιοχές 2.232,06 (Γράφημα 5). Επομένως, τα νοικοκυριά που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές δαπανούν, κατά μέσο όρο, το 67,3% των δαπανών των νοικοκυριών που διαμένουν σε αστικές περιοχές.

Δ. Μέση μηνιαία κατανάλωση ειδών (σε ποσότητες)

- Οι μηνιαίες ποσότητες ειδών διατροφής παρουσιάζουν ανοδική τάση, με εξαίρεση αυτές που αφορούν σε είδη αρτοποιίας (- 3,5%), τσιγάρα (-7,7%) και οινοπνευματώδη ποτά (-0,5%), και οι οποίες παρουσιάζουν μείωση. Η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφεται, στα αυγά (15,4%), στο γιαούρτι (12,3%), στο ρύζι (7,7%), στα ψάρια (6,7%) και στο ελαιόλαδο (6,2%). Ακολουθούν τα φρούτα νωπά, συντηρημένα και ξηροί καρποί (5,7%), τα λαχανικά νωπά συντηρημένα και όσπρια (4,9%), το γάλα (4,5%), το κρέας (3,7%) και τα ζυμαρικά (2,3%) – Πίνακας 9.
- Η μέση μηνιαία ποσότητα φυσικού αερίου και των υγρών και των στερεών καυσίμων που καταναλώνεται στην κύρια κατοικία αυξήθηκε κατά 36,3%, 1,2% και 9,2% αντίστοιχα, ενώ οι μέσες μηνιαίες ποσότητες υγραερίου και ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκαν κατά 36,9% και 1,6%, αντίστοιχα (Πίνακας 10).

Ε. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης

Από τα στοιχεία της έρευνας (Πίνακας 11) προκύπτει:

- Σημαντική αύξηση, από 42% σε 46,4%, των νοικοκυριών που διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή στην κύρια κατοικία τους (μεταβολή 11,5%).
- Αύξηση του ποσοστού των νοικοκυριών που διαθέτουν, τουλάχιστον, ένα κινητό τηλέφωνο (μεταβολή 2,2%).
- Αύξηση από 13,6% σε 13,9% των νοικοκυριών που διαθέτουν κλειστούς χώρους στάθμευσης στην κατοικία (μεταβολή 3,4%).
- Μείωση του ποσοστού των νοικοκυριών που κατέχουν τουλάχιστον ένα επιβατικό αυτοκίνητο ΙΧ, από 66,9% σε 66,6% (μεταβολή 0,5%), και του αριθμού των αυτοκινήτων κατά 5,9%.
- Αύξηση του αριθμού νοικοκυριών που κατέχουν δευτερεύουσες ή εξοχικές κατοικίες (μεταβολή 1,4%).
- Μείωση του αριθμού των νοικοκυριών που έχουν σταθερό τηλέφωνο (μεταβολή 1,5%).

ΣΤ. Ανισότητα

- Το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης (αγορές) του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού είναι 5,4 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης του φτωχότερου 20% του πληθυσμού (5,5 το 2008). Ο δείκτης μειώνεται στο 4,5 όταν συμπεριληφθούν στην καταναλωτική δαπάνη και οι τεκμαρτές δαπάνες¹ (4,6 το 2008) – Πίνακας 12.
- Το μερίδιο της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης για είδη διατροφής, των νοικοκυριών του φτωχότερου 20% του πληθυσμού, ανέρχεται σε 32,2% των δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας, ενώ το αντίστοιχο μερίδιο του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού ανέρχεται σε 10,7% (Πίνακας 13).
- Η μέση μηνιαία δαπάνη των φτωχών νοικοκυριών⁽²⁾ εκτιμάται στο 32,6% των δαπανών των μη φτωχών νοικοκυριών⁽³⁾. Τα φτωχά νοικοκυριά δαπανούν το 32,3% του μέσου προϋπολογισμού τους σε είδη διατροφής, ενώ τα μη φτωχά το 16,1%. Λόγω της σύνθεσης των φτωχών νοικοκυριών (ηλικιωμένοι, ανασφάλιστοι κλπ.) η δαπάνη για υγεία ανέρχεται στο 11,5% του μέσου προϋπολογισμού τους, ενώ των μη φτωχών στο 6,6% (Πίνακας 14).
- Τέλος, ο κίνδυνος φτώχειας απειλεί το 19,6% του πληθυσμού της Χώρας, όταν στον υπολογισμό του δείκτη λαμβάνεται υπόψη μόνο η δαπάνη με τρόπο κτήσεως αγορά (19,0 το 2008), ενώ ο δείκτης μειώνεται στο 15,3 % του πληθυσμού (16% το 2008), όταν λαμβάνονται υπόψη όλες οι καταναλωτικές δαπάνες, ανεξάρτητα από τον τρόπο κτήσεως (τεκμαρτό ενοίκιο από ιδιοκατοίκηση, ιδιοπαραγόμενα αγαθά, αγαθά και υπηρεσίες παρεχόμενες δωρεάν από τον εργοδότη, άλλα νοικοκυριά, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, κράτος κλπ.) -Πίνακες 15 και 16.

Z. Καταναλωτικά πρότυπα στην Ευρώπη

- Στις περισσότερες χώρες, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, το σχετικά μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών αφορά στα είδη διατροφής, στις μεταφορές και στη στέγαση (όχι κατ' ανάγκη με αυτή τη σειρά) - Πίνακας 17.
- Τα καταναλωτικά πρότυπα διαφέρουν για την Αυστρία, τη Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο όπου καταγράφονται ως υψηλότερες οι δαπάνες που αφορούν στις μεταφορές, στη στέγαση και στην αναψυχή – πολιτισμό.
- Οι δαπάνες για εκπαίδευση κυμαίνονται από 0,3% στη Νορβηγία και 1,8% στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη Λετονία έως 3,4% και 3,2% του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών στην Κύπρο και στην Ελλάδα, αντίστοιχα.

⁽¹⁾ **Τελική καταναλωτική δαπάνη** του νοικοκυριού είναι η αξία, σε χρήμα, των αγαθών και υπηρεσιών που αγόρασε το νοικοκυριό ή έλαβε σε είδος (από δική του παραγωγή, δικό του κατάστημα, τον εργοδότη ή από αλλού) για να καλύψει τις οικογενειακές και τις κοινωνικές του ανάγκες.

⁽²⁾ **Φτωχός πληθυσμός:** Ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μικρότερο ή ίσο από το κατώφλι της φτώχειας. Το κατώφλι της φτώχειας υπολογίζεται με τη σχετική έννοια και ορίζεται στο 60% της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης από αγορές του νοικοκυριού (περισσότερες πληροφορίες στις επεξηγηματικές σημειώσεις).

⁽³⁾ **Μη Φτωχός πληθυσμός:** Ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μεγαλύτερο από το κατώφλι της φτώχειας. Το κατώφλι της φτώχειας υπολογίζεται με τη σχετική έννοια και ορίζεται στο 60% της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης από αγορές του νοικοκυριού (περισσότερες πληροφορίες στις επεξηγηματικές σημειώσεις).

- Η Ιταλία και η Ελλάδα καταγράφουν τη μεγαλύτερη ιδιωτική δαπάνη για την υγεία, 8,3% και 6,5% του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών, αντίστοιχα.

Πίνακες

**Πίνακας 1. Μέσος όρος μηνιαίας δαπάνης (αγορές) για αγαθά και υπηρεσίες:
ΕΟΠ 2009 και 2008**

Αγαθά και υπηρεσίες	ΕΟΠ 2009		ΕΟΠ 2008		ΕΟΠ 2009/2008
	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Μεταβολή %
Σύνολο	2065,18	100,0	2.117,67	100,0	-2,5
Είδη διατροφής	356,60	17,3	347,40	16,4	2,6
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	68,63	3,3	68,39	3,2	0,4
Είδη ένδυσης και υπόδησης	162,84	7,9	174,24	8,2	-6,5
Στέγαση	232,18	11,2	249,55	11,8	-7,0
Διαρκή αγαθά	138,80	6,7	149,45	7,1	-7,1
Υγεία	134,27	6,5	142,10	6,7	-5,5
Μεταφορές	274,37	13,3	283,36	13,4	-3,2
Επικοινωνίες	89,63	4,3	94,04	4,4	-4,7
Αναψυχή και πολιτισμός	100,17	4,9	102,05	4,8	-1,8
Εκπαίδευση	66,80	3,2	64,82	3,1	3,1
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	228,18	11,0	229,79	10,9	-0,7
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	212,70	10,3	212,48	10,0	0,1

Πίνακας 2. Μέσος όρος μηνιαίας δαπάνης (αγορές) για αγαθά και υπηρεσίες: ΕΟΠ 2009 – 1993/94

Αγαθά και υπηρεσίες	ΕΟΠ 2009		ΕΟΠ 2008		ΕΟΠ 2004/05		ΕΟΠ 1998/99		ΕΟΠ 1993/944	
	Αξία σε ευρώ	%	Αξία σε ευρώ	%	Αξία σε ευρώ	%	Αξία σε ευρώ	%	Αξία σε ευρώ	%
Σύνολο	2.065,18	100,0	2.117,67	100,0	1.792,28	100,0	1.383,24	100,0	851,66	100,0
Είδη διατροφής	356,60	17,3	347,40	16,4	306,44	17,1	240,65	17,4	172,91	20,3
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	68,63	3,3	68,39	3,2	71,52	4,0	50,59	3,7	30,74	3,6
Είδη ένδυσης και υπόδησης	162,84	7,9	174,24	8,2	150,15	8,4	128,94	9,3	90,46	10,6
Στέγαση	232,18	11,2	249,55	11,8	191,6	10,7	139,72	10,1	100,95	11,9
Διαρκή αγαθά	138,80	6,7	149,45	7,1	134,49	7,5	112,47	8,1	71,05	8,3
Υγεία	134,27	6,5	142,10	6,7	128,17	7,2	94,30	6,8	48,23	5,7
Μεταφορές	274,37	13,3	283,36	13,4	225,83	12,6	168,40	12,2	110,52	13,0
Επικοινωνίες	89,63	4,3	94,04	4,4	80,95	4,5	48,87	3,5	15,04	1,8
Αναψυχή και πολιτισμός	100,17	4,9	102,05	4,8	90,11	5,0	68,01	4,9	34,10	4,0
Εκπαίδευση	66,80	3,2	64,82	3,1	51,34	2,9	38,68	2,8	20,78	2,4
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	228,18	11,0	229,79	10,9	172,24	9,6	129,40	9,4	64,13	7,5
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	212,70	10,3	212,48	10,0	189,42	10,6	163,20	11,8	92,76	10,9

**Πίνακας 3. Μέσος όρος μηνιαίας δαπάνης (αγορές) για είδη διατροφής:
ΕΟΠ 2009 και 2008**

Είδη διατροφής και μη αλκοολούχα ποτά	ΕΟΠ 2009		ΕΟΠ 2008		ΕΟΠ 2009/2008	Διαφορά ποσοστιαίας κατανομής %
	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Μεταβολή %	
Σύνολο	356,60	100,0	347,40	100,0	2,6	
Αλεύρι, ψωμί, δημητριακά	48,69	13,7	48,76	14,0	-0,1	-0,3
Κρέας	84,01	23,6	79,40	22,9	5,8	0,7
Ψάρια	28,53	8,0	27,27	7,8	4,6	0,2
Γαλακτοκομικά προϊόντα και αυγά	62,12	17,4	61,90	17,8	0,4	-0,4
Έλαια και λίπη	19,11	5,4	18,70	5,4	2,2	0,0
Φρούτα	26,47	7,4	25,77	7,4	2,7	0,0
Λαχανικά	40,41	11,3	38,63	11,1	4,6	0,2
Ζάχαρη, μαρμελάδα, μέλι, σιρόπια, σοκολάτα και ζαχαρωτά	20,72	5,8	20,93	6,0	-1,0	-0,2
Λοιπά είδη διατροφής	5,32	1,5	5,35	1,5	-0,6	0,0
Καφές, τσάι και κακάο	7,17	2,0	6,97	2,0	2,9	0,0
Μεταλλικά νερά, αναψυκτικά, χυμοί φρούτων και λαχανικών	14,04	3,9	13,72	3,9	2,3	0,0

Πίνακας 4. Μέση μηνιαία δαπάνη κατά τρόπο κτήσεως: ΕΟΠ 2009 και 2008

Τρόπος κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών	ΕΟΠ 2009		ΕΟΠ 2008	
	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %	Αξία σε ευρώ	Κατανομή %
Αγορές και απολαβές σε είδος	2.483,08	100,0	2.556,48	100,0
Αγορές	2.065,18	83,2	2.117,67	82,8
Από δική του παραγωγή	18,63	0,8	19,36	0,8
Από δική του επιχείρηση	335,45	13,5	349,78	13,7
Από άλλες πηγές	58,18	2,3	62,00	2,4
Από τον εργοδότη	5,63	0,2	7,66	0,3

Πίνακας 5. Μέση μηνιαία δαπάνη (%) των 12 κατηγοριών δαπανών για είδη και υπηρεσίες, κατά τύπο νοικοκυριού, ταξινομημένη κατά φθίνουσα σειρά: ΕΟΠ 2009

Είδη και υπηρεσίες	Όλα τα νοικοκυριά	Άτομο μόνο ηλικίας 65 ετών και άνω	Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	Ζευγάρι ή ένας γονέας με ένα παιδί ή περισσότερα παιδιά άνω των 16 ετών
Είδη διατροφής	17,3	24,7	16,3	16,7	20,6	13,3	17,1
Μεταφορές	13,3	4,8	14,6	12,8	13,0	11,8	16,4
Στέγαση	11,2	17,3	10,6	9,3	10,1	11,9	9,3
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	11,0	6,6	9,8	10,9	10,4	8,2	12,4
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	10,3	8,3	10,5	8,8	7,3	15,7	11,1
Είδη ένδυσης και υπόδησης	7,9	6,6	8,3	9,3	7,9	8,2	7,5
Διαρκή αγαθά	6,7	8,9	7,2	7,1	6,4	5,9	5,5
Υγεία	6,5	14,1	6,3	5,3	4,8	6,4	5,3
Αναψυχή και πολιτισμός	4,9	3,3	5,8	6,2	6,1	6,2	4,3
Επικοινωνίες	4,3	3,9	4,2	4,1	3,7	3,3	5,0
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	3,3	1,4	2,9	3,0	2,7	2,5	4,1
Εκπαίδευση	3,2	0,0	3,4	6,6	7,0	6,7	2,0

Πίνακας 6. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές) κατά τύπο νοικοκυριού: ΕΟΠ 2009

Τύπος νοικοκυριού	Αξία σε ευρώ	Συμμετοχή %
Όλα τα νοικοκυριά	2.065,18	100,0
Άτομο μόνο, ηλικίας κάτω των 65 ετών	1.396,17	67,6
Άτομο μόνο, ηλικίας 65 ετών και άνω	769,17	37,2
Ζευγάρι	1.680,48	81,4
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	2.489,34	120,5
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	2.730,45	132,2
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	2.677,52	129,7
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	2.425,64	117,5
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	2.559,81	124,0
Άλλο είδος νοικοκυριού	2.394,49	115,9

Πίνακας 7. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές) κατά θέση στην εργασία του υπευθύνου: ΕΟΠ 2009 και 2008

Θέση στην εργασία	ΕΟΠ 2009	ΕΟΠ 2008	ΕΟΠ 2009 /2008
	Αξία σε ευρώ	Αξία σε ευρώ	Μεταβολή %
Σύνολο αγορών	2.065,18	2.117,67	-2,5
Μισθωτός	2.429,87	2.471,38	-1,7
Αυτοαπασχολούμενος με μισθωτούς	3.553,67	3.853,04	-7,8
Αυτοαπασχολούμενος χωρίς μισθωτούς	2.513,80	2.568,62	-2,1
Οικονομικά μη ενεργός ή άνεργος	1.542,06	1.580,73	-2,4

Πίνακας 8. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές) κατά ομάδες ηλικιών του υπευθύνου του νοικοκυριού: ΕΟΠ 2009 και 2008

Ομάδες ηλικιών	ΕΟΠ 2009		ΕΟΠ 2008	
	Αξία σε ευρώ	Συμμετοχή %	Αξία σε ευρώ	Συμμετοχή %
Όλα τα νοικοκυριά	2.065,18	100,0	2.117,67	100,0
Μέχρι 24 ετών	1.195,28	57,9	1,021,36	48,2
25 - 34 ετών	2.014,37	97,5	2,061,03	97,3
35 - 44 ετών	2.423,58	117,3	2,643,86	124,8
45 - 54 ετών	2.826,38	136,8	2,715,70	128,2
55 - 64 ετών	2.404,31	116,4	2,502,01	118,1
65-74 ετών	1.538,51	74,5	1,554,54	73,4
75 ετών και άνω	1.033,14	50,0	1,081,75	51,1

Πίνακας 9. Μέση μηνιαία κατανάλωση σε ποσότητα: ΕΟΠ 2009 και 2008

Είδος	Μονάδα μέτρησης	ΕΟΠ 2009	ΕΟΠ 2008	Διαφορά ποσότητας	Μεταβολή %
Ρύζι	Γραμμάρια	1.250,59	1.161,62	88,97	7,7
Ψωμί και είδη αρτοποιίας	Γραμμάρια	11.019,97	11.421,90	-401,93	-3,5
Ζυμαρικά	Γραμμάρια	2.498,14	2.441,44	56,70	2,3
Κρέας	Γραμμάρια	12.006,94	11.578,18	428,76	3,7
Ψάρια	Γραμμάρια	3.550,60	3.326,87	223,73	6,7
Γάλα	Χιλιοστόλιτρα	13.530,99	12.951,34	579,65	4,5
Αυγά	Τεμάχια	15	13	2	15,4
Γιαούρτι	Γραμμάρια	1.831,54	1.630,53	201,01	12,3
Τυρί	Γραμμάρια	3.600,99	3.519,14	81,85	2,3
Φρούτα νωπά, συντηρημένα και ξηροί καρποί	Γραμμάρια	20.172,31	19.088,58	1.083,73	5,7
Λαχανικά νωπά, συντηρημένα και όσπρια	Γραμμάρια	30.203,96	28.779,21	1.424,75	5,0
Ελαιόλαδο	Χιλιοστόλιτρα	3.244,1	3.053,37	190,73	6,2
Τσιγάρα	Τεμάχια	372	403	-31	-7,7
Οινοπνευματώδη ποτά	Χιλιοστόλιτρα	3.911,56	3.931,48	-19,92	-0,5

Πίνακας 10. Μέση μηνιαία κατανάλωση σε ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, και άλλων καυσίμων για την κύρια κατοικία: ΕΟΠ 2009 και 2008

Ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο και καύσιμα υγρά και στερεά	Μονάδα μέτρησης	ΕΟΠ 2009	ΕΟΠ 2008	Διαφορά ποσότητας	Μεταβολή %
Ηλεκτρισμός	Κιλοβατώρες	336,57	341,98	-5,41	-1,6
Φυσικό αέριο	Κυβικά μέτρα	6,77	4,31	2,46	36,3
Υγραέριο	Γραμμάρια	780,89	1069,26	-288,37	-36,9
Καύσιμα υγρά	Λίτρα	80,75	79,77	0,98	1,2
Καύσιμα στερεά	Κιλά	31,72	34,93	3,21	9,2

Πίνακας 11. Δείκτες διαβίωσης: ΕΟΠ 2009 και 2008

Ανέσεις των νοικοκυριών στην κύρια κατοικία	ΕΟΠ 2009		ΕΟΠ 2008		Μεταβολή αριθμού νοικοκυριών %
	Αριθμός νοικοκυριών	Κατανομή %	Αριθμός νοικοκυριών	Κατανομή %	
Σύνολο νοικοκυριών	4.114.150	100,0	4.072.177	100,0	1,0
Τηλεόραση έγχρωμη	4.062.127	98,7	4.018.524	98,7	1,1
Προσωπικός ηλεκτρονικός υπολογιστής	1.907.269	46,4	1.710.367	42,0	11,5
Κινητό τηλέφωνο	3.536.351	86,0	3.459.523	85,0	2,2
Δεύτερη κατοικία	733.365	17,8	723.384	17,8	1,4
Πλυντήριο πιάτων	1.520.301	37,0	1.506.724	37,0	0,9
Σταθερό τηλέφωνο	3.519.237	85,5	3.571.465	87,7	-1,5
Φούρνος μικροκυμάτων	2.018.345	49,1	1.835.107	45,1	10,0
DVD	2.599.149	63,2	2.436.721	59,9	6,7
Κεντρική θέρμανση	3.022.939	73,5	3.094.848	76,0	-2,3
Επιβατικό αυτοκίνητο ΙΧ	2.739.120	66,6	2.725.690	66,9	0,5
Χώρος στάθμευσης	570.946	13,9	552.071	13,6	3,4

**Πίνακας 12. Πεντημόρια δαπάνης και δείκτης ανισοκατανομής (S80/S20) σε ευρώ:
ΕΟΠ 2009 και 2008**

Πεντημόρια δαπάνης	Δαπάνη (αγορές)		Συνολική δαπάνη	
	ΕΟΠ 2009	ΕΟΠ 2008	ΕΟΠ 2009	ΕΟΠ 2008
1 ^ο πεντημόριο	440,88	433,47	618,62	611,57
2 ^ο πεντημόριο	719,43	733,57	916,33	940,97
3 ^ο πεντημόριο	975,35	1.000,63	1.199,68	1.234,48
4 ^ο πεντημόριο	1.310,27	1.349,75	1.585,67	1.615,44
5 ^ο πεντημόριο	2.385,71	2.397,17	2.757,71	2.807,81
S80/S20	5,4	5,5	4,5	4,6

**Πίνακας 13. Πεντημόρια δαπάνης ανά κατηγορία δαπανών αγαθών και υπηρεσιών:
ΕΟΠ 2009**

Αγαθά και υπηρεσίες	Πεντημόρια δαπάνης	
	1 ^ο πεντημόριο (χαμηλότερο 20%)	5 ^ο πεντημόριο (υψηλότερο 20%)
Σύνολο	100,0	100,0
Είδη διατροφής	32,2	10,7
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	3,5	2,4
Είδη ένδυσης και υπόδησης	4,3	9,2
Στέγαση	17,8	8,8
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	4,9	8,2
Υγεία	11,4	6,3
Μεταφορές	6,0	17,2
Επικοινωνίες	5,4	3,4
Αναψυχή και πολιτισμός	2,3	5,8
Εκπαίδευση	0,7	3,4
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	6,7	11,6
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	4,8	13,1

Πίνακας 14. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές) για αγαθά και υπηρεσίες: ΕΟΠ 2009

Αγαθά και υπηρεσίες	Μη φτωχός πληθυσμός		Φτωχός πληθυσμός		Φτωχός/ μη φτωχός Μεταβολή %
	Αξία σε ευρώ	%	Αξία σε ευρώ	%	
Σύνολο	1.343,71	100,0	437,83	100,0	32,6
Είδη διατροφής	216,51	16,1	141,44	32,3	65,3
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	42,54	3,2	15,62	3,6	36,7
Είδη ένδυσης και υπόδησης	108,14	8,0	18,88	4,3	17,5
Στέγαση	156,36	11,6	76,94	17,6	49,2
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	93,99	7,0	21,67	4,9	23,1
Υγεία	88,56	6,6	50,32	11,5	56,8
Μεταφορές	180,79	13,5	26,28	6,0	14,5
Επικοινωνίες	56,26	4,2	23,53	5,4	41,8
Αναψυχή και πολιτισμός	66,22	4,9	10,06	2,3	15,2
Εκπαίδευση	38,35	2,9	3,07	0,7	8,0
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	151,40	11,3	29,01	6,6	19,2
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	144,60	10,8	21,01	4,8	14,5

Πίνακας 15. Κατώφλι σχετικού κινδύνου φτώχειας σε ευρώ: ΕΟΠ 2009 και 2008

Κίνδυνος φτώχειας Δαπάνη (αγορές)		Κίνδυνος φτώχειας Συνολική δαπάνη	
2009	2008	2009	2008
7.124,92	7.170,10	8.643,80	8.819,71

Πίνακας 16. Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας: ΕΟΠ 2009 και 2008

Κίνδυνος φτώχειας Δαπάνη (αγορές)		Κίνδυνος φτώχειας Συνολική δαπάνη	
2009	2008	2009	2008
19,6	19,0	15,3	16,0

Πίνακας 17. Μέση μηνιαία δαπάνη (αγορές) για αγαθά και υπηρεσίες σε χώρες της Ευρώπης: ΕΟΠ 2009

Είδη και υπηρεσίες	Ελλάδα	Αυστρία	Κύπρος	Γαλλία	Ιταλία	Λεττονία	Λιθουανία	Νορβηγία	Ισπανία	Ηνωμένο Βασίλειο
Είδη διατροφής	17,3	13,3	12,3	13,4	16,2	26,7	28,4	11,6	17,8	13,6
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	3,3	2,7	1,3	3,2	2,9	3,6	3,5	2,6	2,6	2,9
Είδη ένδυσης και υπόδησης	7,9	6,3	6,8	4,4	8,5	5,3	5,9	5,3	7,3	5,5
Στέγαση	11,2	16,4	17,2	25,6	10,1	15,5	16,3	30,5	11,7	15,0
Διαρκή αγαθά	6,7	7,6	5,7	5,9	8,1	5,2	4,3	6,2	6,4	7,3
Υγεία	6,5	3,9	5,3	3,9	8,3	5,3	5,8	2,6	4,0	1,4
Μεταφορές	13,3	16,5	13,9	14,0	15,2	13,1	12,0	17,3	15,1	15,2
Επικοινωνίες	4,3	1,9	3,5	2,8	2,7	5,0	5,0	1,9	4,0	3,1
Αναψυχή και πολιτισμός	4,9	14,0	5,4	8,6	7,6	8,0	7,0	12,1	8,6	15,1
Εκπαίδευση	3,2	1,0	3,4	0,9	1,1	1,8	1,9	0,3	1,2	1,8
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	11,0	6,3	8,5	7,0	11,3	4,3	3,9	3,4	11,5	10,0
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	10,3	10,2	7,2	11,0	8,0	6,1	6,0	6,2	9,9	9,1

**Πίνακας 18. Συντελεστές μεταβλητότητας στις 12 κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών:
ΕΟΠ 2009**

Είδη και υπηρεσίες	Συντελεστής μεταβλητότητας %
Σύνολο	1,79
Είδη διατροφής	1,34
Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός	2,53
Είδη ένδυσης και υπόδησης	3,24
Στέγαση	3,64
Διαρκή αγαθά	3,92
Υγεία	2,84
Μεταφορές	3,81
Επικοινωνίες	1,76
Αναψυχή και πολιτισμός	3,87
Εκπαίδευση	4,55
Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια	2,42
Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες	2,70

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών	<p>Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών – ΕΟΠ (Household Budget Survey) είναι μία στατιστική έρευνα με την οποία συγκεντρώνονται πληροφορίες από αντιπροσωπευτικό δείγμα νοικοκυριών για τη σύνθεσή τους, την απασχόληση των μελών τους, τις συνθήκες στέγασης και, κυρίως, για τις δαπάνες διαβίωσής τους, καθώς και για τα εισοδήματά τους. Οι πληροφορίες για τις δαπάνες που συγκεντρώνονται από τα νοικοκυριά είναι πολύ αναλυτικές. Δεν συγκεντρώνονται, δηλαδή, πληροφορίες για κατηγορίες δαπανών συνολικά, όπως «δαπάνες διατροφής», «είδη ένδυσης – υπόδησης», «δαπάνες για υγεία» κλπ., αλλά για καθεμία δαπάνη χωριστά, π.χ. ψωμί άσπρο, γάλα νωπό πλήρες, μοσχάρι νωπό κλπ., υποδήματα ανδρικά, γυναικεία κλπ. ή μικροβιολογικές εξετάσεις, φάρμακα κλπ.</p> <p>Βασικός στόχος της έρευνας είναι η αναθεώρηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή που καταρτίζεται από την ΕΛΣΤΑΤ. Επιπλέον, η ΕΟΠ αποτελεί την πλέον κατάλληλη πηγή για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τη συμπλήρωση των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων με την εκτίμηση της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης, • τη μελέτη του ύψους και της διάρθρωσης των δαπανών των νοικοκυριών σε σχέση με το εισόδημά τους, καθώς και τα άλλα οικονομικά, κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά τους, • την ανάλυση των μεταβολών του επιπέδου διαβίωσης των νοικοκυριών σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες, • τη μελέτη της σχέσης μεταξύ των αγορών και των σε είδος απολαβών των νοικοκυριών, • τη μελέτη των ορίων χαμηλού εισοδήματος κατά διάφορες κοινωνικο - οικονομικές κατηγορίες και ομάδες του πληθυσμού, καθώς και • τη μελέτη των αλλαγών στις διατροφικές συνήθειες των νοικοκυριών της Χώρας.
Ιστορικό της έρευνας	<p>Η ΕΟΠ του έτους 2009 είναι η δέκατη κατά σειρά έρευνα που έχει διενεργηθεί στην Ελλάδα. Η πρώτη ΕΟΠ στην Ελλάδα διενεργήθηκε κατά τα έτη 1957/58, είχε διάρκεια ένα χρόνο και το δείγμα ανήλθε σε 2.500 περίπου νοικοκυριά των αστικών περιοχών της Χώρας. Η έρευνα αυτή συνεχίστηκε κατά τα επόμενα έτη και μέχρι το έτος 1972 μόνο σε δήμους άνω των 30.000 κατοίκων, σε μικρότερο όμως δείγμα νοικοκυριών.</p> <p>Τον Απρίλιο του έτους 1963, παράλληλα με την έρευνα στις αστικές περιοχές, άρχισε ευρείας έκτασης έρευνα στις ημιαστικές και στις αγροτικές περιοχές της Χώρας, δηλαδή σε δήμους και κοινότητες με πληθυσμό κάτω των 10.000 κατοίκων, διήρκεσε ένα χρόνο, περιελήφθησαν 3.755 νοικοκυριά των περιοχών αυτών και συνεχίστηκε μέχρι το έτος 1972, σε μικρότερο όμως δείγμα νοικοκυριών.</p> <p>Κατά τα έτη 1974, 1981/82, 1987/88, 1993/94, 1998/99, 2004/2005 πραγματοποιήθηκαν έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών, οι οποίες κάλυψαν όλες τις περιοχές της Χώρας, σε δείγμα, περίπου, 7.500 νοικοκυριών για την πρώτη και σε δείγμα, περίπου, 6.000 έως 6.800 νοικοκυριών για καθεμία από τις τέσσερις επόμενες, και είχαν διάρκεια ένα έτος.</p> <p>Από το έτος 2008 αποφασίστηκε, για εθνικές ανάγκες (κατάρτιση Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με μεγαλύτερη αξιοπιστία, παραγωγή συγκρίσιμων στατιστικών για τις ανάγκες των Εθνικών Λογαριασμών), η διενέργεια της έρευνας να είναι ετήσια και συνεχής δηλ. να έχει διάρκεια ένα χρόνο και να πραγματοποιείται κάθε χρόνο. Συγκεκριμένα το 2008 πραγματοποιήθηκε σε αρχικό δείγμα, περίπου, 4.000 νοικοκυριών και θα καλύψει όλες τις περιοχές της Χώρας</p>
Νομικό πλαίσιο	<p>Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2009 διενεργήθηκε, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, σε δείγμα ιδιωτικών νοικοκυριών όλων των περιοχών της Χώρας. Τα στοιχεία που προκύπτουν είναι πλήρως εναρμονισμένα με τα στοιχεία των ερευνών των Οικογενειακών Προϋπολογισμών των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</p>
Κάλυψη	<p>Η έρευνα καλύπτει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά της Χώρας με τα μέλη τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή οποιαδήποτε οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.</p> <p><i>Εξαιρούνται από την έρευνα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι συλλογικές κατοικίες, όπως π.χ. ξενοδοχεία, πανσιόν, νοσοκομεία, γηροκομεία, στρατόπεδα, αναμορφωτήρια κλπ. Συλλογικές κατοικίες θα θεωρηθούν και τα νοικοκυριά που παρέχουν στέγη με διατροφή σε πέντε τροφίμους και άνω. • Τα νοικοκυριά με μέλη ξένους υπηκόους που υπηρετούν σε ξένες διπλωματικές αποστολές.
Δειγματοληψία	<p>Η έρευνα είναι δειγματοληπτική, με τελική δειγματοληπτική μονάδα το νοικοκυριό και μονάδες ανάλυσης τα νοικοκυριά και τα μέλη τους. Η ΕΟΠ βασίζεται σε δισταδιακή στρωμα-τοποιομηνη δειγματοληψία νοικοκυριών από πλαίσιο δειγματοληψίας, που έχει δημιουργηθεί με βάση τα στοιχεία για το μόνιμο πληθυσμό της Απογραφής 2001 και καλύπτει πλήρως τον πληθυσμό αναφοράς, ώστε να εξασφαλίζεται η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.</p>

Μέγεθος δείγματος	Το μέγεθος του δείγματος ανήλθε στα 3.524 νοικοκυριά (κλάσμα δειγματοληψίας 0,08%), το οποίο ισοκατανεμήθηκε μέσα στο έτος, ώστε να επιλεγούν 4 ισοδύναμα ανεξάρτητα δείγματα, που αντιστοιχούν στα 4 τρίμηνα του έτους. Ο συνολικός αριθμός των δήμων και κοινοτήτων που επιλέχθηκαν στην έρευνα ανήλθε σε 337 και των οικισμών σε 360, ενώ ο αριθμός των μονάδων επιφανείας ανήλθε σε 612.
Σταθμίσεις	<p>Για την εκτίμηση των χαρακτηριστικών της έρευνας, τα στοιχεία κάθε ατόμου και κάθε νοικοκυριού του δείγματος πολλαπλασιάστηκαν με έναν αναγωγικό συντελεστή. Ο αναγωγικός συντελεστής προκύπτει ως το γινόμενο των ακόλουθων τριών παραγόντων (σταθμίσεων):</p> <p>α. της αντίστροφης πιθανότητας επιλογής του ατόμου, που συμπίπτει με την αντίστροφη πιθανότητα επιλογής του νοικοκυριού,</p> <p>β. του αντίστροφου του ποσοστού απόκρισης των νοικοκυριών εντός του στρώματος,</p> <p>γ. ενός διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος καθορίζεται κατά τρόπο ώστε:</p> <p>ι) η εκτίμηση των ατόμων, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών, που θα προκύψει ανά γεωγραφική περιφέρεια να συμπίπτει με τον αντίστοιχο αριθμό που υπολογίστηκε με προβολή του πληθυσμού για το έτος αναφοράς της έρευνας και βασίστηκε στη φυσική κίνηση πληθυσμού (απογραφή πληθυσμού 2001 και γεννήσεις, θάνατοι, μετανάστευση),</p> <p>ιι) η εκτίμηση των νοικοκυριών, κατά τάξη μεγέθους (1, 2, 3, 4 ή 5 μέλη), να συμπίπτει με αυτή του έτους αναφοράς που υπολογίστηκε με προβολή βασισμένη στη διαχρονική τάση της απογραφής πληθυσμού των ετών 1991 και 2001.</p>
Μεθοδολογία μέτρησης της φτώχειας	Η γραμμή φτώχειας (το κατώφλι της φτώχειας) υπολογίζεται με τη σχετική έννοια (φτωχός σε σχέση με τους άλλους) και ορίζεται στο 60% της διάμεσης ισοδύναμης δαπάνης από αγορές του νοικοκυριού, διαφοροποιούμενη από την έννοια του κινδύνου της απόλυτης φτώχειας (ο φτωχός που στερείται βασικών μέσων επιβίωσης). Στη τελική καταναλωτική δαπάνη περιλαμβάνονται εισοδηματικές συνιστώσες, όπως το τεκμαρτό ενοίκιο από ιδιοκατοίκηση, οι έμμεσες κοινωνικές μεταβιβάσεις, τα εισοδήματα σε είδος.
Ισοδύναμη δαπάνη και κλίμακα ισοδυναμίας	Ως «ισοδύναμη δαπάνη» ορίζεται η συνολική δαπάνη του νοικοκυριού μετά τη διαίρεσή της με το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού. Το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού υπολογίζεται με βάση την τροποποιημένη κλίμακα του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με την οποία ορίζεται συντελεστής στάθμισης 1 για τον πρώτο ενήλικα, 0,5 για το δεύτερο ενήλικα και παιδιά 14 ετών και άνω και 0,3 για παιδιά κάτω των 14 ετών. Παράδειγμα: Οι δαπάνες του νοικοκυριού με δύο ενήλικες και δύο παιδιά κάτω των 14 ετών διαίρεται με το συντελεστή ισοδυναμίας $1+0,5+(2 \times 0,3)=2,1$, για νοικοκυριό με δύο ενήλικες διά 1,5, για νοικοκυριό με 2 ενήλικες και 2 παιδιά ηλικίας 14 ετών και άνω διά 2,5 κλπ.
Κατάσταση πληθυσμού	Φτωχός πληθυσμός: Ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μικρότερο ή ίσο από το κατώφλι της φτώχειας Μη Φτωχός πληθυσμός: Ο πληθυσμός που έχει εισόδημα μεγαλύτερο από το κατώφλι της φτώχειας
Δείκτης ανισοκατανομής (S80/S20)	Η ανισότητα στην κατανομή της δαπάνης (S80 / S20) εκφράζεται ως λόγος του συνόλου της ισοδύναμης δαπάνης του 20% του πληθυσμού με την υψηλότερη ισοδύναμη δαπάνη προς το σύνολο ανάλογης δαπάνης του 20% του πληθυσμού με τη χαμηλότερη δαπάνη. Συγκρίνει, δηλαδή, το μερίδιο της δαπάνης του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού με το 20% του φτωχότερου.
Δαπάνη νοικοκυριών	Συνολική καταναλωτική δαπάνη του νοικοκυριού είναι η αξία, σε χρήμα, των αγαθών και υπηρεσιών που αγόρασε το νοικοκυριό για να καλύψει τις οικογενειακές και τις κοινωνικές του ανάγκες.
Τελική δαπάνη των νοικοκυριών	Συνολική καταναλωτική δαπάνη του νοικοκυριού είναι η αξία, σε χρήμα, των αγαθών και υπηρεσιών που αγόρασε το νοικοκυριό ή έλαβε σε είδος (από δική του παραγωγή, δικό του κατάστημα, τον εργοδότη ή από αλλού) για να καλύψει τις οικογενειακές και τις κοινωνικές του ανάγκες.
Ταξινόμηση δαπανών νοικοκυριών	<p>Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε η νέα ταξινόμηση ειδών και υπηρεσιών (COICOP-HBS) που προτάθηκε στα κράτη μέλη από τη Eurostat (Household Budget Surveys in the European Union, methodology and recommendations for harmonization, 2003). Οι δώδεκα κύριες ομάδες είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά • Οινοπνευματώδη ποτά και καπνός • Είδη ένδυσης και υπόδησης • Στέγαση, ύδρευση, καύσιμα και φωτισμός κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας • Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης - οικιακά είδη άμεσης κατανάλωσης και οικιακές υπηρεσίες • Υγεία • Μεταφορές • Επικοινωνίες • Αναψυχή και πολιτισμός • Εκπαίδευση • Ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια • Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες

Περίοδος αναφοράς δαπανών	Στην έρευνα χρησιμοποιούνται διάφορες περιόδοι αναφοράς που έχουν καθοριστεί ανάλογα με τη συχνότητα που πραγματοποιούνται από τα νοικοκυριά τα διάφορα είδη δαπανών ή λαμβάνονται τα εισοδήματα, με στόχο τη μείωση των δειγματοληπτικών σφαλμάτων μνήμης. Περίοδοι αναφοράς που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι δεκατέσσερις (14) ημέρες της έρευνας για τις καθημερινές δαπάνες του νοικοκυριού, όπως είδη διατροφής και οινοπνευματώδη ποτά, είδη καθαριότητας (απορρυπαντικά, σαπούνια, χαρτί υγείας κλπ.) κλπ., ο μήνας, το δίμηνο, το τρίμηνο, το τετράμηνο, το εξάμηνο και το έτος για δαπάνες που πληρώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα για υπηρεσίες που παρασχέθηκαν ή θα παρασχεθούν στο μέλλον, όπως λογαριασμοί ηλεκτρικού, νερού, τηλεφώνου, κοινοχρήστων κλπ., τέλη κυκλοφορίας και ασφάλιστρα αυτοκινήτων, ενοίκιο κύριας και δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας κλπ., καθώς και οι τελευταίες 30 ημέρες, οι τελευταίοι 3, 6 ή 12 μήνες που προηγήθηκαν από τη λήξη της έρευνας στο νοικοκυριό (περιλαμβάνονται και οι 14 ημέρες της έρευνας) για δαπάνες επίπλων, ειδών επίπλωσης, ηλεκτρικών συσκευών κλπ., δαπάνες ειδών ένδυσης και υπόδησης, θεραπευτικών συσκευών κλπ., δαπάνες υγείας και εκπαίδευσης, δαπάνες διακοπών και παραθερισμού κλπ.
Τρόποι κτήσεως αγαθών και υπηρεσιών	Με την έρευνα συγκεντρώνονται πληροφορίες και για τον τρόπο απόκτησης από τα νοικοκυριά των αγαθών και των υπηρεσιών που χρησιμοποιούν για την κάλυψη των αναγκών τους. Η απόκτηση των αγαθών και υπηρεσιών μπορεί να πραγματοποιηθεί με αγορά ή με άλλους τρόπους (από δική του παραγωγή ή δική του επιχείρηση, από το Κράτος, από άλλα νοικοκυριά ή από τον εργοδότη).
Προϋποθέσεις καταγραφής των δαπανών	<ul style="list-style-type: none"> • Να έχουν πραγματοποιηθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς που έχει οριστεί για το αντίστοιχο αγαθό ή υπηρεσία, π.χ. στις δεκατέσσερις ημέρες για τα είδη διατροφής, στο μήνα για τα είδη ένδυσης, στους 12 μήνες για τα διαρκή αγαθά κλπ. • Το είδος στο οποίο αναφέρεται η δαπάνη να έχει περιέλθει στην κατοχή του νοικοκυριού και η υπηρεσία να του έχει προσφερθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς της, ανεξάρτητα αν προορίζεται για να καλύψει τις ανάγκες του ή για να δοθεί σε άλλα νοικοκυριά. • Τα είδη που προέρχονται από γεωργική - κτηνοτροφική παραγωγή του νοικοκυριού, αλιεία, δάση ή θήρα να έχουν καταναλωθεί από το νοικοκυριό στην περίοδο αναφοράς τους. • Τα αγαθά που αγοράζει ένα νοικοκυριό για να τα προσφέρει ως δώρο σε άλλα νοικοκυριά, καταγράφονται στο νοικοκυριό που τα αγοράζει. Το νοικοκυριό που τα δέχεται δεν τα καταγράφει ως αγορά. • Τα αγαθά που λαμβάνει ένα νοικοκυριό από το κατάστημά του, χωρίς πληρωμή, για να τα προσφέρει ως δώρο σε άλλα νοικοκυριά, καταγράφονται ως δαπάνη στο νοικοκυριό που τα προσφέρει.
Εκτίμηση της αξίας αγαθών και υπηρεσιών	<ul style="list-style-type: none"> • Για τις αγορές: Στην τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που αποκτούν τα νοικοκυριά με αγορά προστίθεται και κάθε άλλη δαπάνη που είναι απαραίτητη, ώστε αυτά να καταναλωθούν ή να χρησιμοποιηθούν, π.χ. μεταφορικά, τοποθέτηση ηλεκτρικών συσκευών κλπ. Στην περίπτωση που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες έχουν αποκτηθεί με δόσεις ή με πιστωτική κάρτα, η αξία τους καταγράφεται ολόκληρη και όχι μόνο το μέρος των δόσεων που έχουν αποπληρωθεί μέσα στην περίοδο αναφοράς. • Για τις απολαβές σε είδος: Η τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που παίρνουν τα νοικοκυριά χωρίς πληρωμή υπολογίζεται από τα ίδια ή από τον ερευνητή, με βάση τις λιανικές τιμές που ισχύουν στην τοπική ή την πλησιέστερη αγορά.
Παραπομπές	Περισσότερες πληροφορίες (πίνακες, γραφήματα, μεθοδολογία) σχετικά με την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ. www.statistics.gr , στο σύνδεσμο «Στατιστικά Θέματα > Εισόδημα – Δαπάνες Νοικοκυριών > Οικογενειακοί Προϋπολογισμοί».